

УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ВЕЛОСИПЕДИСТИ

I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Значење на одделни изрази

Член 1

(1) Одделните изрази употребени во овие Услови ги имаат следните значења:

1. „осигурувач“ - Акционерско друштво за осигурување ЕУРОЛИНК - Скопје;
2. „договарач на осигурување“ - лице кое со осигурувачот склучило договор за осигурување;
3. „осигуреник“ - лице на кое се однесува осигурувањето, чија што законска одговорност е осигурена и му припаѓаат правата од осигурувањето;
4. „трето лице“ – лице кое претрпело штета од употребата на велосипедот во смисла на граѓанско правна, вондоговорна одговорност за штета;
5. „корисник на осигурувањето“ – лице кое има право на осигурената сума за случај на смрт на осигуреникот од несреќен случај;
6. „премија“ - износ што се плаќа по договорот за осигурување;
7. „осигурен случај“ – настан предизвикан од осигурениот ризик, иден, неизвесен и независен од вољата на осигуреникот, со оглед на кој се склучува осигурувањето;
8. „сума на осигурување“ – највисокиот износ на обврската на осигурувачот по полисата за определен ризик;
9. „полиса“ – договор за осигурување;
10. „франшиза“ – паричен износ со кој осигуреникот учествува во секоја штета, утврден во овие Услови или договорен со полисата;
11. „велосипед“ – возило со едно или две седишта, најмалку со две тркала што се движи исклучиво со силата на возачот, или кое е опремено со педали и помошен електричен мотор со најголема излезна силина од 0,25 kw кој што се исклучува кога брзината ќе достигне 25 km/h или порано ако велосипедистот го прекине движењето на педалите;
12. „член на семејство“ - брачниот или вонбрачниот другар на договарачот на осигурувањето или на осигуреникот, деца (исто и внуци, посвоени деца, штитеници) и родители, родителите на брачниот или вонбрачниот другар на договарачот на осигурувањето односно на осигуреникот, поочим и помајка, очув и маќеа, браќата и сестрите ако со договарачот на осигурувањето односно со осигуреникот живеат во заедничко домаќинство.

Договор за осигурување

Член 2

(1) Овие Услови за осигурување велосипедисти со Табела на траен инвалидитет (во натамошниот текст: Услови) и полисата за осигурување се составен дел на договорот за осигурување велосипедисти кој договарачот на осигурувањето ќе го склучи со осигурувачот.

(2) Со договорот за осигурување велосипедисти опфатено е осигурување од одговорност и осигурување од последици на несреќен случај, за време на користење на велосипед (основно осигурување).

(3) Само ако посебно се договори, за дополнителна премија, осигурувањето опфаќа и каско осигурување на велосипедот (додатно осигурување).

(4) Договорот за осигурување на велосипедисти се склучува со потпишување на полисата за осигурување од договарачот на осигурувањето и осигурувачот, по правило врз

основа на писмена понуда.

(5) По исклучок од претходниот став, во случај кога договорот за осигурување се изготвува врз основа на писмена понуда во електронски облик преку интернет на веб страната на осигурувачот, договорот за осигурување е склучен со плаќање на премијата по полисата од договарачот на осигурувањето, со платежна картичка преку интернет, при што се смета дека премијата е платена кога договарачот на осигурувањето ќе добие потврда на веб страната на осигурувачот дека трансакцијата е успешно извршена.

Територијална важност

Член 3

(1) Ако не е поинаку договорено, осигурувањето има важност на територијата на Европа како географски поим, освен осигурувањето од последици на несреќен случај кое е територијално неограничено.

(2) По исклучок од претходниот став, осигурувањето од ризикот кражба на велосипед важи само на територијата на Република Северна Македонија.

Траење на договорот за осигурување

Член 4

(1) Траењето на договорот за осигурување е определен во полисата.

(2) Осигурување то започнува во 24:00 часот на денот кој во полисата е наведен како почеток на осигурувањето, или во часот на издавање на полисата, под услов до тој ден да е платена премијата за осигурување или првата рата од премијата и престанува во 24:00 часот на последниот ден на траење на осигурувањето наведено во полисата.

(3) Ако премијата за осигурување или првата рата од премијата не се во целост платени до денот наведен во полисата како почеток на осигурувањето, обврските на осигурувачот по полисата започнуваат во 24:00 часот на денот кога премијата или првата рата во целост е платена.

(4) Осигурувањето престанува во 24:00 часот, без оглед на договоренот времетраење, оној ден кога:

1. ќе настапи смрт на осигуреникот или траен инвалидитет од 100%;
2. осигуреникот ќе ја изгуби деловната способност, од денот на правосилноста на одлуката на надлежниот орган;
3. ќе истекне рокот од членот 7 став 8 и став 9;
4. договорот за осигурување ќе биде раскинат во смисла на членот 6 став 3 и став 6 од овие Услови;

(5) Додатното каско осигурување на велосипедот престанува доколку настане тотална штета од осигурен случај, велосипедот во целост се уништи од друг (неосигурен) настан или осигуреникот го продаде велосипедот при што основното осигурување и понатаму останува на сила.

Способност за осигурување

Член 5

Не може да се осигуруваат и во секој случај не се осигурени лица:

1. Кои се наполно лишени од деловна способност, кои поради душевна болест или заостанат умствен развој не се способни за расудување;
2. Кај кои е утврден траен инвалидитет од 100%, или општа неспособност за работа (трајна загуба на работната способност);
3. Кои не се државјани на Република Северна Македонија и немаат дозвола за привремен или постојан престој во Република Северна Македонија.
4. Кои немаат наполнети 14 години возраст.

Пријавување на околности значајни за оцена на ризикот

Член 6

(1) Договарачот на осигурувањето е должен при склучувањето на договорот да му ги

пријави на осигурувачот сите суштествени околности што се од значење за оцена на ризикот, а што му се познати или не можеле да му останат непознати. Суштествени се сите околности кои можеле да влијаат на одлуката на осигурувачот да го склучи договорот за осигурување според овие Услови, а во секој случај секоја околност за која осигурувачот поставил прашање или дополнително побарал податоци.

(2) Ако договарачот на осигурувањето намерно направил неточна пријава или намерно премолчил некоја околност од таква природа што осигурувачот не би склучил договор ако знаел за вистинската состојба на работите, осигурувачот може да бара поништување на договорот.

(3) Во случај на поништување на договорот од причините наведени во став (1) на овој член, осигурувачот ги задржува наплатените премии и има право да бара исплата на премијата за периодот на осигурувањето во кој побарал поништување на договорот.

(4) Правото на осигурувачот да бара поништување на договорот за осигурување престанува ако тој во рок од три месеци, од денот на дознавањето на неточноста на пријавата или премолчувањето, не му изјави на договарачот на осигурувањето дека има намера да го користи тоа право.

(5) Ако договарачот на осигурувањето направил неточна пријава, или пропуштил да го даде должното известување, а тоа не го сторил намерно, осигурувачот може, по свој избор, во рок од еден месец од дознавањето за неточноста или нецелосноста на пријавата, да изјави дека го раскинува договорот или да предложи зголемување на премијата сразмерно со поголемиот ризик.

(6) Договорот во тој случај престанува по истекот на 14 дена од кога осигурувачот својата изјава за раскинување му ја соопштил на договарачот на осигурувањето, а во случај на предлог од осигурувачот премијата да се зголеми, раскинувањето настапува според самиот закон ако договарачот на осигурувањето не го прифати предлогот во рок од 14 дена од кога го примил.

(7) Во случај на раскинување, осигурувачот е должен да го врати делот од премијата што отпаѓа на времето до крајот на периодот на осигурувањето.

(8) Ако осигурениот случај настанал пред да е утврдена неточноста или нецелосноста на пријавата или по тоа но пред раскинувањето на договорот, односно пред постигнувањето на спогодба за зголемување на премијата, надоместот се намалува во сразмер меѓу стапката на платените премии и стапката на премиите што би требало да се платат според вистинскиот ризик.

Плаќање на премијата и последици од неплаќање на премијата

Член 7

(1) Договарачот на осигурувањето е должен да ја плати премијата за осигурување, а осигурувачот е должен да ја прими уплатата на премијата од секое лице кое има правен интерес за таа да биде платена.

(2) Премијата се плаќа при склучување на договорот однапред за секој период на осигурување, доколку поинаку не е одредено со анексот кон договорот за осигурување.

(3) Премијата за првиот период на осигурување, односно првата рата од премијата се плаќа при склучување на договорот, а во секој случај пред почетокот на осигурувањето.

(4) Договарачот на осигурувањето е должен да ја плати премијата на сопствен трошок во готово или вирмански. Ако премијата се плаќа преку банка, пошта или друг вршител на платен промет, се смета дека договарачот ја исполнил својата обврска на денот кога вршителот на платниот промет го примил налогот за плаќање и кога истиот станал неотповиклив.

(5) Кај готовинско плаќање, како ден на плаќање се смета уплатата на готови пари или со платежна картичка на благајната на осигурувачот, или денот на плаќањето со платежна картичка на интернет страната на осигурувачот.

(6) Ако договарачот на осигурувањето не ја плати премијата во договорениот рок, осигурувачот може, покрај главницата, да пресмета и законска казнена камата, во кој случај, по примање на уплатата првин се подмирува казнената камата, а потоа неплатената премија, понувајќи од таа што најрано пристигнала.

(7) Осигурувачот има право износот на стасана а неплатена премија, или некое друго побарување од договорот за осигурување (како казнена камата, трошоци и др.) да го одбие од

износот кој е должен да го исплати на договарачот на осигурувањето, на осигуреникот или на трето лице.

(8) Ако договарачот на осигурувањето премијата која стасала за плаќање по склучување на договорот за осигурување не ја плати во целост, ниту тоа го стори друго заинтересирано лице, договорот за осигурување престанува според самиот закон по истек на рокот од 30 (триесет) дена од кога на договарачот на осигурувањето му е врачено препорачано писмо од осигурувачот со известување за стасаност на премијата, но со тоа што тој рок да не може да истече пред да поминат 30 дена од стасаноста на премијата.

(9) Во секој случај договорот за осигурување престанува според самиот закон ако премијата не биде платена во рок од една година од стасаноста.

(10) Ако договорот за осигурување престанал пред истек на договореното траење на осигурувањето а заради исплата на осигурена сума во случај на смрт, 100% траен инвалидитет или ако додатното осигурување престанало заради кражба/уништување на велосипедот, осигурувачот има право на целата премија за тековниот период на осигурување, а во останати случаи на престанок на договорот за осигурување пред истек на договореното траење, осигурувачот има право на делот на премијата до завршеток на денот до кој траело осигурувањето.

(11) Осигуреникот има право на поврат на соодветен дел од премијата за додатно каско осигурување на велосипедот во случај на продажба на велосипедот или уништување на истиот поради настан што не е осигурен случај, соодветен на преостанатото времетраење на осигурувањето (pro rata temporis), под услов до тој да не бил пријавен друг осигурен случај по полисата .

Стасаност на обврските на осигурувачот

Член 8

(1) Кога ќе настане осигурен случај, осигурувачот е должен да го исплати надоместот или сумата определена со договорот во договорениот рок кој не може да биде подолг од 14 дена, сметајќи од денот кога осигурувачот добил известување дека настанал осигурениот случај.

(2) Ако за утврдување на постоењето на обврската на осигурувачот и на нејзиниот износ е потребно извесно време, овој рок почнува да тече од денот кога е утврдено постоењето на неговата обврска и нејзиниот износ.

(3) Ако износот на обврската на осигурувачот не биде утврден во рокот определен во ставот (1) на овој член, осигурувачот е должен на барање од овластеното лице, да го исплати износот на неспорниот дел од својата обврска на име аванс.

Начин на известување

Член 9

(1) Сите измени на договорот за осигурување што се однесуваат на неговата содржина полноважни се само ако се склучени во писмена форма.

(2) Сите известувања и изјави што се даваат по одредбите од договорот за осигурување мора да бидат дадени во писмена форма (писмо, електронска пошта, факс и сл).

Измени на условите за осигурување и тарифата на премии

Член 10

Ако осигурувачот за времетраењето на договорот за осигурување, ги измени Условите за осигурување или тарифата на премии, тие се применуваат од денот кога договарачот е известен за измената на условите.

Договарачот на осигурувањето има право го откаже договорот поради промена на условите или тарифата во рок од 15 дена од прием на известувањето за промена од осигурувачот.

Исклучување на обврските на осигурувачот

Член 11

(1) Исклучени се обврските на осигурувачот по полисата за осигурување на

велосипедисти, по основ на сите договорени осигурителни покретија (основни и додатно), ако осигурениот случај настанал (како и штетите на ствари и лица предизвикани под наведените околности):

1. при користење на велосипедот за стопанисување, односно обавување на дејноста на осигуреникот, освен ако е поинаку договорено;

2. заради техничка неисправност на велосипедот, која околност на осигуреникот му била позната;

3. при учество во велосипедски трки, при акробатски велосипедизам и слични облици на екстреман велосипедизам (на пр. возење по полигони, возење низ степеници и сл.)

4. при подготовка, обид или извршување на кривично дело, како и при бегство по таквото дело;

5. заради војна, без оглед дали војната е објавена или не или дали е прогласена воена состојба, револуција, побуна или граѓански немири кои настануваат при такви случувања, саботажа, терористички акти или други слични настани, потреси;

6. со посредно или непосредно влијание на нуклеарно, хемијско или биолошко оружје, атомска енергија, радиоактивна контаминација, ако интензитетот на зрачењето, измерен надвор од кругот на микролокацијата на изворот на зрачењето, бил над законските дозволени граници на контаминација;

7. заради дејството на алкохол, опојни дроги или лекови врз осигуреникот, во време на настанување на осигурениот случај, без оглед на каква било одговорност на трето лица за настанување на осигурениот случај:

- се смета, освен ако осигуреникот не докаже спротивно, дека осигурениот случај настанал заради дејството на алкохолот врз осигуреникот ако со анализа на крвта или со друг метод на мерење на количина на алкохол во организмот е утврдено дека осигуреникот имал удел на алкохол од 0,5 г/кг (0,5 ‰) и повеќе;

- се смета, освен ако осигуреникот не докаже спротивно, дека осигурениот случај настанал заради дејството на алкохол, опојни дроги или лекови ако осигуреникот одбие да се подложи на испитување на алкохолизираноста или на влијанието на опојни дроги или лекови;

- се смета, освен ако осигуреникот не докаже спротивно, дека осигурениот случај настанал заради дејството на алкохол, опојни дроги или лекови ако осигуреникот се оддалечи од местото на сообраќајната незгода пред пристигнување на полицијата или ако воопшто не ја повикал полицијата ниту ја известил надлежната полициска станица за сообраќајната незгода или на друг начин избегнал алкотест или лекарски преглед;

(2) Ако осигуреникот намерно или со крајно невнимание го предизвикал осигурениот случај, осигурувачот нема обврска да исплати надомест од осигурувањето.

II ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

A) ОСИГУРУВАЊЕ ОД ОДГОВОРНОСТ

Осигурително покретие

Член 12

(1) Со осигурувањето е опфатена граѓанско правната одговорност на осигуреникот за штети поради смрт, телесни повреди, оштетување на здравјето како и оштетување или уништување на стварите на трето лице при употреба на велосипедот од страна на осигуреникот.

(2) Осигурувачот, во рамки на осигурената сума надоместува и за:

1. трошоци за намалување на штетата;

2. судски и вонсудски трошоци на осигуреникот поврзани со утврдување и отстранување на обврската за надомест на штета за која трето лице тврди дека постои и во случај кога барањето за надомест на штета ќе се покаже како неоправдано, со претходна согласност на осигурувачот;

3. трошоци за водење на одбраната на осигуреникот во кривична, прекршочна или граѓанска постапка која се води согласно со напастивија на осигурувачот (член 13 став 4), со претходна согласност на осигурувачот;

(3) Со осигурувањето се опфатени барања за надомест на штета предизвикана од осигурен случај што настанал за времетраењето на осигурувањето по полисата.

(4) Повеќе временски поврзани штети (сериски штети) претставуваат еден осигурен случај ако штетите настанале од истата причина.

Обврски на осигуреникот по настанување на осигурениот случај

Член 13

(1) Осигуреникот е должен во примерен рок да ги отстрани сите потенцијално опасни околности чие што отстранување осигурувачот оправдано може да го побара или веќе го побарал, при што околност која што веќе довела до штета, секако се смета за потенцијално опасна.

(2) Осигуреникот мора да направи сè што од него може да се очекува за разјаснување на причините, текот на настаните и последиците од несреќниот случај, како и да обезбеди да штетата биде што помала.

(3) Осигуреникот мора исцрпно и без одлагање, а најдоцна во рок од 3 (три) дена од дознавање, по писмен пат да го извести осигурувачот за настанување на следните факти:

1. за осигурениот случај;
2. за поднесување на барање за надомест на штета;
3. врачување на казна, како и поведување на кривична или прекршочна постапка против осигуреникот или договарачот на осигурувањето;
4. преземање на секоја мерка од трето лице врзано за остварување на барањето за надомест по судски пат;

(4) Осигуреникот мора да му пружи поддршка на осигурувачот при утврдување и решавање или отстранување на штетата:

- осигурувачот може да го преземе водењето на парницата или да стапи на место на осигуреникот или да учествува во својство на замешувач;
- осигуреникот не е овластен без претходна согласност на осигурувачот во потполност или делумно да го признае правото на надомест на штета или да се спогоди за истото;

(5) Осигурувачот е овластен во име на осигуреникот да ги дава сите изјави кои ги смета за корисни за одбрана од неосновани или прекумерни барања за надомест на штета.

Исклучување на обврските на осигурувачот

Член 14

(1) Покрај исклучувањата на обврските на осигурувачот по полисата од членот 11 од овие Услови, од осигурителното покритие на осигурувањето од одговорност исклучено е следното:

1. штети на самиот велосипед, дополнителната опрема и приборот;
2. штети од производ со недостаток и гаранција на производителот за квалитет на производот;
3. барање кои по основ на договор или на посебни ветувања го надминуваат обемот на законската одговорност на осигуреникот;
4. одговорност за исполнување на договорни обврски и надомест на штета за неисполнување на договорни обврски;
5. штета на туѓи ствари кои осигуреникот ги има со себе или на велосипедот при користење на велосипедот;
6. штети кои не се последица на штета на ствари на лица (финансиски штети);
7. штети на ствари како последица на загадување на оклината вклучувајќи ги и штетите на почвата и на водата;
8. губење, промена или недостапност на податоците на електронски медиуми за чување на податоци.

(3) Осигурителното покритие не постои за штети кои се предизвикани:

1. на договарачот на осигурувањето и на осигуреникот;
2. на член на семејството на договарачот на осигурувањето или на осигуреникот;
3. на членовите на заедничкото домаќинство на договарачот на осигурувањето, осигуреникот и членовите на нивните семејства (точка 2);
4. на трговски друштва чиј што сопственик е договарачот на осигурувањето, осигуреникот или член на нивното семејство, без оглед на уделот во сопственоста.

Б) ОСИГУРУВАЊЕ ОД ПОСЛЕДИЦИ НА НЕСРЕЌЕН СЛУЧАЈ

Поим на несреќен случај

Член 15

(1) Несреќен случај е секој ненадеен и од волјата на осигуреникот независен настан, кој за време на користење на велосипедот, дествувајќи одненадеж и однадвор врз телото на осигуреникот, со механичка сила или хемиски, ќе предизвика телесни повреди или смрт на осигуреникот.

(2) Во смисла на првиот став се сметаат како несреќен случај особено следните настани: газење, судрување, удар со некаков предмет или на некаков предмет, удар на електрична струја или гром, паѓање, лизнување, уривање, ранување со оружје, со разни други предмети или експлозивни материи, убод со некаков предмет, удар или каснување на животно и убод од инсекти, освен ако со таков убод е предизвикана некаква инфективна болест.

(3) Како несреќен случај во смисла на првиот став се смета и следното:

1. труење поради вдишување на гасови или отровна пареа, освен во случај на професионални заболувања;
2. изгореници од оган или електрицитет, со жежок предмет, течност или пареа, киселина, лужини и сл;
3. давење и утопување;
4. гушење или задушување поради затрупување (со земја, песок и сл.);
5. прснување на мускули, исколчување, прснување на зглобните врски, кршење на здрави коски што ќе настане поради нагли телесни движења или ненадејни напрегнувања предизвикани со ненадејниот надворешен настан, доколку тоа непосредно веднаш по повредата е утврдено во болница или друга здравствена установа;
6. дејствување на светлина, сончеви зраци, температури или лошо време, ако осигуреникот бил изложен непосредно поради еден пред тоа настанат несреќен случај или се нашол во такви непредвидени околности што никако не можел да ги спречи, или бил изложен поради спасување човечки живот;
7. дејствување на рентгенски или радиумски зраци, ако настане нагло и ненадејно, со исклучок на професионални заболувања.

(4) Не се сметаат како несреќен случај во смисла на овие услови, односно како последици на несреќниот случај:

1. последици што настанале кај осигуреникот поради алкохолно лудило (делириум тременс) и дејство на дрога;
2. патолошки промени на коските, патолошки епифизиолизии и патолошки скршеници;
3. системски невромускуларни болести и ендокрини болести;
4. стомачна кила, кила на папокот, водени и останати кили, освен оние што настанале поради директно оштетување на стомачниот сид доколку веднаш по повредата е утврдена трауматична кила кај која болнички, покрај килата е утврдена повреда на меките делови на стомачниот сид во тоа подрачје;
5. несреќни случаи настанати како последица на болест, несвестица и слично;
6. инфекции и заболувања што ќе настанат поради разни форми на алергија, сечење или кинење жулеви или други израсоци на цврста кожа;
7. анафилактичен шок, освен ако настапи при лекувањето поради настанат несреќен случај;

8. хернија дисци итервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатии, сакралгии, миофасцитис, кокцигодини, ишијалгии, фиброзитис и сите промени на слабинско крстачна регија означена со аналогни термини;

9. одлепување на мрежницата (аблацио ретинае) на претходно болно или дегенеративно променето око, а по исклучок се признава одлепување на мрежницата на претходно здраво око, доколку постојат знаци на директна надворешна повреда на очната јаболчица, утврдена во здравствена установа;

10. последици на лекарска грешка при лекување на повредите здобиени во несреќниот случај, последици на медицински, особено оперативни зафати што се преземаат за лекување или превентива заради спречување на болести;

11. траен инвалидитет (описан во Табелата на траен инвалидитет) што е последица на воспаление односно на болест.

(5) Не постои осигурително покритие за:

1. псевдоартрози;

2. нагмечување на коскено-мускулната структура и синдром на пренапрегнување;

3. состојби и пречки од психичка природа настанати по несреќниот случај (пострауматско стресно нарушување, страв од возење или од сообраќај, несоница, промена на расположение и слично);

4. субјективни тешкотии кај осигуреникот во смисла на болка и оток на местото на повредата, намалена мускулна моторна сила, трпки и слично;

Осигурително покритие

Член 16

(1) Осигурувањето опфаќа покритие во случај на траен инвалидитет, трошоци за лекување и смрт, како последици на несреќниот случај.

(2) Во рамки на осигурителното покритие осигурувачот надоместува и за:

1. трошоци за лекарски преглед на осигуреникот кај лекар што ќе го одреди осигурувачот, а заради утврдување на постоење на обврската на осигурувачот или нејзиниот износ;

2. патните трошоци на осигуреникот за посета на лекарот од претходната точка, ако прегледот се врши надвор од местото на живеење на осигуреникот, и тоа во висина на трошоците за јавен превоз, освен ако поинаку не е договорено.

Траен инвалидитет

Член 17

(1) Траен инвалидитет во смисла на овие Услови се смета потполна или делумна загуба на орган или на дел од телото, трајна потполна или делумна загуба на функцијата на орган или на дел од телото, присутна по завршеното лекување и рехабилитација на здобиените повреди и последици, кога настапило стабилизарање на состојбата, односно кога според наодите на лекар специјалист не може да се очекува подобрување или влошување на здравствената состојба на осигуреникот.

(2) Трајниот инвалидитет се определува исклучиво според Табелата на траен инвалидитет од овие Услови што единствено е меродавна за оценка на трајниот инвалидитет: не постои обврска на осигурувачот за последици од несреќниот случај кои не се утврдени во Табелата на траен инвалидитет или кои со одредбите на истата се исклучени.

(3) Конечниот процент на инвалидитет го определува осигурувачот, преку свој овластен претставник, според Табелата на траен инвалидитет по завршеното лекување во времето кога кај осигуреникот во однос на претрпените повреди и настанати последици настапила состојбата на стабилизацијата: ако таа состојба не настапи ниту по истекот на 3 години од денот на настанувањето на несреќниот случај, како конечна се зема состојбата на истекот на овој рок и спрема неа се определува конечниот процент на траен инвалидитет.

(4) Износот на надоместот за одреден процент на траен инвалидитет се пресметува во процентот на трајниот инвалидитет од осигурената сума за случај на траен инвалидитет.

Трошоци за лекување

Член 18

(1) Ако несреќниот случај има за последица нарушување на здравјето кое бара лекарска помош, без разлика на тоа дали има и други осигурени последици, осигурувачот му исплатува на осигуреникот надомест на сите фактичките и нужни трошоци за лекување сторени најдолго во текот на една година од настанувањето на несреќниот случај, според поднесените докази, но најповеќе до износот на осигурената сума за трошоци за лекување.

(2) Во трошоци за лекување од претходниот став спаѓа и набавката на вештачки краишта и замена на заби, како и набавка на други помагала, кога се препишани од лекарот.

(3) Осигурувачот не е должен да ги надомести трошоците за лекување ако осигуреникот има право на лекување во здравствена установа на товар на Фондот за здравствено осигурување на РСМ, односно тој е во обврска само за надомест на оној дел на трошоците за лекување што ги плаќа осигуреникот од лични средства според одредбите на Законот за здравствено осигурување, а до износот определен со акт на надлежното министерство односно на здравствениот фонд на Република Северна Македонија.“

Смрт поради несреќен случај

Член 19

(1) Во случај на смрт на осигуреникот како последица на несреќниот случај што настапила во текот на една година од денот на настанувањето на несреќниот случај, осигурувачот е должен да ја исплати договорената осигурена сума за случај на смрт.

(2) Ако осигуреникот почине пред истекот на една година од денот на настанувањето на осигурениот случај како последица на истиот, а конечниот процент на инвалидитет веќе бил утврден, осигурувачот го исплатува износот што е определен за во случај на смрт, односно разликата помеѓу осигурената сума за во случај на смрт и износот што бил исплатен пред тоа на име инвалидитет, доколку таква разлика постои.

(3) Ако конечниот процент на инвалидитет не бил утврден, а осигуреникот почине поради истиот несреќен случај, осигурувачот ја исплатува осигурената сума определена за во случај на смрт, односно само разликата помеѓу таа сума и евентуално веќе авансно исплатениот дел за инвалидитет, но само ако осигуреникот починал најдоцна во рок од три години од денот на настанувањето на несреќниот случај.

(4) Ако корисникот на осигурувањето од последици на несреќен случај не е определен во полисата, корисници на осигурувањето се законските наследници на осигуреникот согласно со Законот за наследување.

Обврски на осигуреникот по настанување на осигурениот случај

Член 20

(1) Несреќниот случај мора веднаш да се пријави кај осигурувачот, а најдоцна во рок од 3 (три) дена да се потврди по писмен пат, односно веднаш штом тоа го дозволува здравствената состојба на осигуреникот.

(2) Смрт поради несреќен случај мора да се пријави во рок од 3(три) дена кај осигурувачот и кога несреќниот случај веќе бил пријавен.

(3) Осигуреникот што е повреден во осигурениот случај е должен:

1. според можностите веднаш да се јави на лекар, односно без одлагање да побара лекарска помош и веднаш да ги преземе сите потребни мерки заради лекување како и да се придржува на лекарските совети и упатства во поглед на лекувањето и рехабилитацијата, се до завршување на лекувањето;

2. да се погрижи за соодветна нега како би се ублажиле последиците од несреќниот случај (обврска за намалување на штетата);

3. во случај на сообраќајна незгода без одлагање да повика полиција, кога е должен тоа да стори по прописите за безбедност на сообраќајот (Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата);

4. со пријавата на осигурениот случај да му ги достави на осигурувачот сите потребни известувања и податоци потребни за утврдувањ на обврската на осигурувачот и нејзиниот обем,

а особено за местото и времето кога настанал осигурениот случај, детален опис на настанот, име на здравствената установа и на лекарот што го прегледал и што го лекува и сите писмени докази (записници, извешти, првиот медицински извештај од денот на повредата и останатата медицинска документација).

(4) На барање на осигурувачот осигуреникот е должен да достави податоци и документи од лекари и здравствени установи каде порано се лекувал осигуреникот, како и да го достави на увид својот здравствениот картон,

(5) Осигурувачот е овластен, од лекари или од здравствени установи самостојно да прибави податоци и медицинска и друга документација која му е потребна заради утврдување на обврските од договорот за осигурување, за која цел осигуреникот е должен да ги ослободи од обврската за чување на професионална тајна лекарите и останатите физички и правни лица

(6) На барање на осигурувачот, осигуреникот е должен да направи лекарски преглед кај лекар што ќе го одреди осигурувачот, а заради утврдување на постоење на обврската на осигурувачот и износот на истата.

(7) Се додека постоењето и обемот на осигурениот случај не е можно да се утврди заради намерно неисполнување на обврските од овој член или поради небрежно однесување на осигуреникот, договарачот на осигурувањето односно корисникот, побарувањето од договорот за осигурување не може да пристигне за плаќање и осигурувачот за тоа време нема обврска за исплата на надомест од осигурувањето ниту на камата.

Исклучување на обврските на осигурувачот

Член 21

Покрај исклучувањата на обврските на осигурувачот по полисата од членот 11 од овие Услови, од осигурителното покритие на осигурувањето од последици на несреќен случај исклучени се сите обврски на осигурувачот ако осигурениот случај настанал:

1. како последица на срцев удар(инфаркт), мозочен удар или болест опишана со сродни или слични поими (срцевиот удар во ниту еден случај не се смета за последица на несреќен случај);
2. заради обид или извршување на самоубиство;
3. заради телесни повреди или компликации во текот на лекување кое осигуреникот сам го презема или начува, сем во случаите кога таквото лекување е медицински неопходно;
4. заради некористење на пропишана сигуросна заштита (заштитен шлем кога е задолжителен), грубо прекршување на прописите како и неоправдано изложување на невообичаени ризици и опасности, ако наведеното влијаело на настанување и обемот на осигурениот случај.

В) КАСКО ОСИГУРУВАЊЕ НА ВЕЛОСИПЕДИ – ДОДАТНО ОСИГУРУВАЊЕ

Осигурително покритие

Член 22

(1) Со осигурувањето на велосипедот од сите ризици -каска осигурување, опфатени се оштетувања или уништување на велосипедот наведен во полисата, како и кражба на велосипедот.

(2) Со осигурувањето се опфатени и цврсто вградените делови на велосипедот и опремата, при што не се сметаат за делови и опрема и не се осигурени: торби за багаж, детски седишта, шишиња за пијалок, пумпи, кошници и електронска опрема како брзиномер, уреди за навигација, комуникација, за репродукција на МПЗ музика, радиоприемници и слично.

(3) Додатното каско осигурување, кога прв пат се договара по овие Услови, може да се склучи само за велосипеди кои не се постари од 3 години.

Осигурени ризици

Член 23

Со каско осигурувањето се надоместуваат штетите што се предизвикани од следните ризици:

1. сообраќајна незгода, како на пример: превртување, судар, удар, лизгање, урнување и слично, удар од моторно возило додека велосипедот е во мирување - паркиран или запрен;
2. паѓање на некој или удар од некој предмет врз велосипедот;
3. пожар, без оглед дали настанал на самиот велосипед или надвор од него;
4. ненадејно надворешно термичко или хемиско дејство;
5. удар на гром;
6. експлозија, освен експлозија од нуклеарна енергија: под експлозија се подразбира ненадејно пројавување на сила, заснована на стремежот на пареа или гасови за проширување.
7. луѓа: за луѓа се смета ветер со брзина од 17,2 м/сек, односно 62 км на час (јачина од 8 степени по Бофоровата скала) или повеќе;
8. град;
9. снежна лавина како и штети предизвикани од дејство на воздушен притисок од снежни лавини.
10. паѓање на воздушни летала;
11. манифестации и демонстрации;
12. злонамерни постапки или обест на трети лица;
13. намерно предизвикување на штета на велосипедот со цел да се спречи поголема штета на тој или на друг предмет или на лица;
14. поплава, порој и високи води:
 - под поплава се смета стихијно, неочекувано поплавување на терен од постојани води (реки, езера, море и др.) поради тоа што водата се излила од коритото или пробрила одбранбен насип или брана, изливање на вода поради вонредно висока плима и бранови на море и езера со необична јачина и од надојдување на вода од вештачки езера, како и неочекувано поплавување на теренот поради нагло формирање на големи количества на водена маса која настанала како последица на атмосферски паѓања;
 - под порој се смета стихијно неочекувано поплавување на терен со водена маса која се формира на надолнини, поради силни атмосферски појави и се слива по улици и патишта;
 - под висока вода се смета исклучителна појава на невообичаен пораст на водостојот во неочекувано време, како и подземна вода како последица на високи води.
 - обврската на осигурувачот за штети од високи и подземни води како нивни последици започнува со порастот на високите води над однапред утврдени месечни коти на водостој или протек, измерен според покажувачот на водостојот на најблиското место на штетата;
15. кражба.

Осигурен случај на кражба

Член 24

- (1) Во зависност од местото и начинот на извршување на кражбата на велосипедот, во смисла на овие Услови се разликува кражба на отворен простор, кражба со провалување во затворен простор и разбојништво.
- (2) Во случај на кражба од отворен простор за време додека велосипедот е во сосотојба на мирување осигурително покритие постои само ако велосипедот, на рамот бил правилно врзан за неподвижен објект со соодветен механички систем на заштита:
 - за кражба од отворен простор се смета и кражба на велосипед од заклучена заедничка просторија во станбена зграда, или во друг објект, наменета за оставање на велосипеди, од која клуч имаат и други лица, кои не се членови на семејството или на заедничкото домаќинство на осигуреникот, а нема траги на провалување во просторијата.
- (3) Кражба со провалување во затворен простор се смета кражба на велосипедот додека е сместен во правилно заклучена просторија, во која извршителот влегол насилно, со совладување на пречки, како разбивање, кршење на врати, прозорци, брави, преку отвор што не е наменет за влегување и слично, при што е оставен несомнен траг за провалувањето во смисла на кривично – правен доказ.
- (4) За соодветен механички систем на заштита во смисла на овие Услови се сметаат системи за заклучување, кои го намалуваат ризикот од обивање на начин да е потребна употреба на специјален алат и одредено време за обивање, односно заштита која може да се

обие со пила, клешта, ножици за железо и слично не се смета за соодветен механички систем на заштита од вториот и третиот став на овој член.

(5) Во зависност од новонабавната вредност на велосипедот што се осигурува, за соодветни механички системи за заштита се сметаат:

1. за велосипед со новонабавна вредност до 500 евра- систем за заклучување рангиран со минимум Bronze според SOLD SECURE 2000 LIMITED или минимум 2/5 согласно ART foundation;

2. за велосипед со новонабавна вредност од 501 евро до 2000 евра- систем за заклучување рангиран со минимум Silver согласно SOLD SECURE 2000 LIMITED или минимум 3/5 согласно ART foundation;

3. за велосипед со новонабавна вредност од 2001 евро до 5000 евра - систем за заклучување рангиран со минимум GOLD согласно SOLD SECURE 2000 LIMITED или минимум 4/5 согласно ART foundation.

(6) Разбојништво во смисла на овие Услови е одземање на осигурениот велосипед со примена на сила врз осигуреникот, загрозување со опасност по животот и здравјето на осигуреникот (или лице што во моментот е со него), или застрашување дека непосредно ќе се нападне на животот или телото на осигуреникот, а со намера противправно да се присвои осигурениот велосипед, при што се смета дека постои употреба на сила и кога се употребени средства за оневозможување на отпор.

Исклучување на обврските на осигурувачот

Член 25

(1) Покрај исклучувањата на обврските на осигурувачот по полисата од членот 11 од овие услови, од осигурителното покритие на каско осигурувањето на велосипедот исклучени се сите обврски на осигурувачотво следните случаи:

1. намера или крајно невнимание на осигуреникот;
2. затајување од лице на кое велосипедот му е даден во наем или на користење;
3. исчезнување на велосипедот во тек на граѓански немири, воени настани, терористички акти, земјотрес, поплава, дејствување на нуклеарна енергија, као и последици од тие настани или состојби, освен ако ако штетата не е ниту посредно поврзана со тие настани или состојби;
4. кражба или разбојништво од страна на лице кое со осигуреникот живее во заедничко домаќинство или престојува кај него или од член на семејство на осигуреникот;
5. посредни штети и изгубена добивка како последица на осигурениот случај;
7. поради дефект за време на движење на велосипедот (така наречени погонски штети), како на пример поради: грешка во материјалот, истрошеност на материјалот, лошо ракување, оштетување на федери и амортизери, продупчување, пресекување или прснување на гума, оштетување на тркало поради возење со празни гуми, недоволно подмачкување, оштетување на електрична инсталација, оптоварување преку дозволена носивост и други погонски штети.
8. од товарот на велосипедот .
9. штети настанати поради тоа што велосипедот е ставен во употреба пред конечната поправка;
10. за време на превезување со друго превозно средство;
11. посредни штети, настанати со остварување на осигурениот случај, како: загуба на заработувачка, денгуба, казна, трошоци за користење на изнајмен велосипед;
12. намалување вредноста на велосипедот по поправка која е извршена во врска со остварениот осигурен случај.
13. штети од поплави предизвикани со излевање од канализациона мрежа;
14. штети на велосипедот додека се наоѓа на простор помеѓу поток, односно река и насип, или во живо или суво корито на река или поток;
15. штети кои настанале со движење на велосипедот во пресрет и на поплавен дел од коловоз или надвор од него, без оглед на причината поради која се насобрала вода на коловозот: обилни врнежи, поплави или излевање од канализациската мрежа;

16. штети кои настанале со движење на возилото низ поплавено подрачје, освен кога се работи за спасување на лица и имоти.

Обврски на осигуреникот пред и по настанување на осигурениот случај **Член 26**

(1) Осигуреникот е должен да постапува со вообичаено внимание особено во случај на подолго некористење на велосипедот и во тек на ноќните часови.

(2) Осигуреникот е должен без одложување да го пријави осигурениот случај на осигурувачот, а во случај на кражба и разбојништво и во најблиската полициска станица, односно да повика полиција кога е тоа задолжително според законски прописи (на пр. сообраќајна незгода, пожар).

(3) Кон пријавата на штетата кај осигурувачот осигуреникот е должен да приложи полициски записник за настанот, односно детално да ги опише сите околности на настанот во кој е причинета штетата, сметка односно фактура за купениот велосипед и за дополнително вградените делови и опрема на име на осигуреникот, а во случај на кражба на велосипедот и сметката (фактурата) за соодветниот механички систем за заштита на име на осигуреникот, како и сите други докази што осигурувачот ќе ги побара заради утврдување на основаноста и висината на штетата.

(4) Осигуреникот е должен да помага во потрагата по сторителот и враќањето на украдениот велосипед.

(5) Ако осигуреникот не исполни некоја од пропишаните или договорени обврски, должен е на осигурувачот да ја надомести штетата што настанала поради тоа неисполнување.

Проценка и утврдување на висина на штета **Член 27**

(1) По приемот на пријавата за настанатиот осигурен случај осигурувачот е должен веднаш, а најдоцна во рок од 3 дена, да изврши увид и процена на висината на штетата, а доколку тоа не го направи, осигуреникот може да пристапи кон отстранување на штетата, под услов претходно да обезбеди доказ во поглед на настанувањето на осигурениот случај и обемот на штетата.

(2) Висината на штетата се утврдува според правилата за процена содржани во овие Услови и акт на осигурувачот за проценка на штети:

1. кај уништување на велосипедот или кражба се пресметува таканаречен тотална штета, според одредбите на овие Услови за осигурена вредност и надомест.

2. кај оштетување на велосипедот (делумна штета):

- според износот на трошоците за поправка (вклучувајќи и трошоци за монтажа, монтажа и превоз), намалени за пазарна вредност на остатоците кои се заменуваат;

- висината на штетата може спогодбено да се утврди со пресметка за трошоци на поправката;

- од износот на трошоците за набавка на нови делови заради замена на оштетените не се одбива соодветен износ поради истрошеност (амортизација), освен кога станува збор за потрошни делови и тоа во процент во кој овие делови се амортизирани.

3. не се надоместуваат поголеми трошоци за поправка кои настанале поради тоа што при поправката се направени измени, подобрувања или усовршувања.

(3) Ако вредноста на велосипедот намалена за износот на амортизацијата и износот на вредноста на остатоците на денот на утврдување на висината на штетата е помала од трошоците за поправка, ќе се постапи како велосипедот да е уништен и штетата ќе се пресмета како тотална штета;

(4) Спасените делови на уништениот, односно оштетениот велосипед, (остатоците) остануваат на осигуреникот и нивната вредност се утврдува по пазарна вредност според состојбата во која се наоѓаат во моментот на утврдувањето на висината на штетата и таа вредност се одбива од висината на штетата, доколку странките меѓусебно поинаку не се договорат.

(5) Во случај на делумно оштетување на велосипед, по исплата на надоместот од осигурувањето, велосипедот останува и понатаму осигурен согласно со овие Услови, а во случај на уништување или кражба на велосипедот (тотална штета) осигурувањето престанува, освен ако штетата е утврдена како тотална од економски причини (неисплатлива поправка на велосипедот), по извршената поправка на велосипедот и извршен увид на истиот од страна на осигурувачот, велосипедот може со нова полиса да се осигура од каско ризици.

Осигурена вредност **Член 28**

Осигурена вредност е новонабавната вредност на велосипед кој по својата техничка изведба и опрема заедно со деловите има еднаква вредност како осигурениот велосипед наведен во полисата.

Вредноста на велосипедот во време на настанување на осигурениот случај, вистинската вредност, е новонабавната вредност на велосипедот намалена за процент на амортизација соодветно на времето на користење на велосипедот, односно староста на истиот.

Надомест од осигурувањето **Член 29**

(1) Висината на штетата се утврдува според вистинската вредност на велосипедот пред настанување на осигурениот случај прикажана во следната табела:

Година на користење	прва	втора	трета	четврта	петта
Вистинска вредност	82%	74%	66%	58%	50%

1. годината на користење (староста на велосипедот) се смета од датумот на купување на нов велосипед од страна на првиот сопственик;

2. вистинската вредност прикажана во табелата претставува надомест во % од новонабавната вредност.

(2) Надоместот во секој случај не може да биде поголем од договорената осигурена сума во полисата.

(3) Ако украдениот велосипед се пронајде пред исплатата на надоместот од осигурувањето, се надоместуваат трошоците за поправка нужни за доведување на велосипедот во состојба во која бил пред настанување на осигурениот случај.

(4) Ако украдениот велосипед се пронајде по исплатата на надоместот од осигурувањето, осигуреникот има право да го преземе велосипедот ако го врати исплатениот надомест, при што трошоците за поправка нужни за доведување на велосипедот во претходна состојба се надоместуваат и во овој случај.

Учество на осигуреникот во штета- франшиза **Член 30**

Осигурителното покритие за каско осигурување се склучува со задолжителна франшиза во секоја штета, во износ од:

- 15% од сумата на осигурување, и
- 25% од сумата на осигурување за штети од кражба на отворен простор и од разбојништво.

Преминување на правата на осигуреникот спрема одговорното лице врз осигурувачот **(суброгација)**

Член 31

(1) Со исплатата на надоместот од каско осигурувањето преминуваат врз осигурувачот, според самиот закон, до висината на исплатениот надомест, сите права на осигуреникот спрема лицето кое по која и да е основа е одговорно за штетата.

(2) Ако по вина на осигуреникот е оневозможено ова преминување на правата врз осигурувачот, во целост или делумно, осигурувачот се ослободува во соодветна мера од својата обврска спрема осигуреникот.

(3) Преминувањето на правата од осигуреникот врз осигурувачот не може да биде на штета на осигуреникот, па ако надоместот што осигуреникот го добил од осигурувачот од каква и да е причина е понизок од штетата што ја претрпел, осигуреникот има право од средствата на одговорното лице да му се исплати остатокот на надоместот пред да се исплати побарувањето на осигурувачот врз основа на правата што преминале врз него.

(4) По исклучок од правилото за преминување на правата на осигуреникот врз осигурувачот, овие права не преминуваат врз осигурувачот ако штетата ја причинило лице во сродство во права линија со осигуреникот или лице за чишто постапки осигуреникот одговара, или кое живее со него во исто домаќинство или лице кое е работник на осигуреникот, освен ако тие лица штетата ја причиниле намерно.

(5) Ако некое од лицата споменати во став (4) на овој член било осигурено од одговорност, осигурувачот може да го бара од неговиот осигурувач надоместот на износот што му го исплатил на осигуреникот.

III ВОНСУДСКО РЕШАВАЊЕ СПОРОВИ

Вонсудско решавање на спорови

Член 32

(1) Секое лице што поднеле барање за надомест по основ на договорот за осигурување склучен според овие услови, првенствено ќе настојува сите свои евентуални спорови со осигурувачот кои се во врска со предметното барање да ги реши спогодбено, во согласност со правилата на осигурувачот за вонсудско решавање на спорови.

(2) Доколку подносителот на барањето за надомест не е задоволен со одлуката на осигурувачот по барањето, тој може да поднесе приговор до осигурувачот, како и да поведе постапка за вештачење

(3) Секоја од страните во спорот може да и предложи на другата страна поведување на постапка за посредување согласно со прописите што ја уредуваат постапката за посредување, доколку спорот не е решен во постапката по приговор или со вештачење.

Постапка по приговори

Член 33

(1) Приговорот се доставува во писмена форма до седиштето на осигурувачот, во подружницата каде е склучен договорот, во подружницата каде корисникот има живеалиште односно седиште или преку интернет на веб страницата на осигурувачот.

(2) Осигурувачот е должен во рок од 30 дена до подносителот да достави писмена одлука по приговорот.

(3) Доколку подносителот на барањето за надомест не е задоволен од одлуката на осигурувачот по приговорот што се однесува на тоа дали и во кој обем настанатата штета е во причинска врска со осигурениот случај, или на видот и обемот на штетата, секоја од страните може да и предложи на другата страна поведување на постапка за вештачење.

Постапка на вештачење

Член 34

(1) Во случај барателот на надомест на штета и осигурувачот да не се согласат во поглед на настанувањето на осигурениот случај, видот, обемот и висината на штетата, како и во поглед на тоа дали и во кој обем настанатата штета е во причинска врска со осигурениот случај, утврдувањето на овие факти можат да им го доверат на двајца вештаци, од кои едниот го именува осигурувачот а другиот спротивната страна.

(2) Вештаците мора да бидат квалификувани, од струка соодветна на предметот на вештачење.

(3) Пред почетокот на постапката на вештачење, двата вештака именуваат трет вештак, кој ќе даде свое стручно мислење само ако двата вештака не се согласат во целост и тоа само во врска со прашањата што помеѓу нив ќе останат спорни и во границите на нивните проценки.

(4) Секоја страна ги плаќа трошоците на својот вештак, а третиот вештак го плаќаат двете страни подеднакво.

(5) Наодот на вештаците е конечен и ги обврзува страните, а може да се побива само во случај на пресметковни грешки.

Надлежност во случај на спор

Член 35

Во случај на спор меѓу договарачот на осигурувањето, односно осигуреникот, корисникот или трето лице и осигурувачот, надлежен е граѓанскиот суд според местото на склучување на договорот за осигурување.

Застарување на побарувањата

Член 36

(1) Побарувањата од страна на договарачот на осигурувањето, од осигуреникот односно од трето лице од договорот за осигурување, склучен според овие Услови, застаруваат за 3 (три) години, сметајќи од првиот ден по истекот на календарската година во која побарувањето настанало.

(2) Ако заинтересираното лице докаже дека до денот определен во претходниот став не знаело дека настанал осигурен случај, застарувањето почнува од денот кога за тоа дознало, со тоа што во секој случај побарувањето застарува за 5 (пет) години од денот определен во претходниот став.

(3) Побарувањата на осигурувачот од договорот за осигурување застаруваат за три години.

(4) Застарување на побарувањето што му припаѓа на осигурувачот спрема лицето одговорно за настанување на осигурениот случај, почнува да тече кога и застарувањето на побарувањето на осигуреникот спрема тоа лице и се навршува во истиот рок.

IV ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Правна положба на договорните страни

Член 37

(1) Надоместот од договорот за осигурување му припаѓа на осигуреникот, освен надоместот од осигурувањето од одговорност, а во случај на смрт на осигуреникот поради несреќен случај надоместот му припаѓа на корисникот на осигурувањето

(2) Сите одредби на овие Услови кои се однесуваат за осигуреникот соодветно се применуваат и за договарачот на осигурувањето и обратно, како и за лицата кои остваруваат некое право од договорот за осигурување и истите се одговорни за исполнување на обврските од договорот.

Обврска за чување на доверливи податоци

Член 38

(1) Сите податоци за договарачот и осигуреникот, за содржината на договорот за осигурување, како и за трети лица, со кои ќе се стекне осигурувачот во врска со договорот за осигурување, осигурувачот има обврска да ги чува како доверливи податоци, согласно со Законот за супервизија на осигурување и Законот за заштита на личните податоци.

(2) Обврската на осигурувачот за чување на податоците за осигурениците не постои во следниве случаи:

- 1) ако податоците се потребни за утврдување факти во кривични постапки или други судски постапки и ако од надлежниот суд е добиено писмено барање за доставување податоци;
- 2) во случаи предвидени со Законот за спречување перење пари;

3) ако податоците се потребни за одредување на правните односи меѓу осигурувачот и негов осигуреник и/или друг корисник на осигурувањето при спроведување законски постапки;

4) ако податоците се потребни заради извршување присилни постапки над недвижен имот на осигуреник или друг корисник на осигурувањето и ако од надлежниот суд е добиено писмено барање за доставување податоци;

5) ако податоците се побарани од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување , или друг орган за супервизија а заради спроведување на супервизија во рамки на утврдените одговорности;

6) ако податоците се побарани од страна на даночен орган, а во врска со водење на постапки во негова надлежност;

(3) За давање на податоците осигурувачот постапува исклучиво по писмено барање поднесено од барателот на информацијата

(4) Осигурувачот е должен да дава податоци на барање на осигуреникот (договарачот, корисникот) за неговите сопствени податоци кои се чуваат во регистрите на осигурувачот, како и да корегира податоци во регистрациите иницирани од осигуреникот.

Право на претставка

Член 39

(1) Во случај кога договарачот на осигурувањето, осигуреникот, односно корисникот смета дека осигурувачот не се придржува кон одредбите од договорот за осигурување, истиот може да достави претставка до:

1. Комисијата за постапување по претставки во седиштето на осигурувачот;
2. Службата за внатрешна ревизија на осигурувачот;
3. Организацијата за заштита на потрошувачи и
4. Агенцијата за супервизија на осигурување.

(2) Осигурувачот е должен да се произнесе по претставката доставена од подносителот во рок од 30 дена од денот на поднесување на претставката.

Право на жалба

Член 40

Осигуреникот, односно договарачот, доколку е физичко лице, има право да поднесе жалба во однос на осигурувачот, осигурителните брокерски друштва, друштвата за застапување во осигурувањето и застапниците во осигурувањето, до Агенцијата за супервизија на осигурување како надлежен орган на супервизија на друштвата за осигурување, согласно со Законот за супервизија на осигурувањето.

Примена на Законот за облигационите односи

Член 41

За сите права и обврски на договорните страни, на осигуреникот, како и на трети лица, што произлегуваат од договорот за осигурување, кои не се регулирани со конкретниот договор и овие услови, се применуваат одредбите на Законот за облигационите односи.

Овие Услови за осигурување велосипедисти се донесени од Управниот одбор на Акционерското друштво за осигурување Еуролинк Скопје, на 96-тата редовна седница одржана на ден 19.10.2020 година, со Одлука број 0202-10092/3, со примена од 26.10.2020 година.

ТАБЕЛА НА ТРАЕН ИНВАЛИДИТЕТ

(1) Во смисла на членот 17 од овие Услови, Табелата на траен инвалидитет е составен дел на осигурувањето од последици на несреќен случај (незгода) од одделот „Б) Осигурување од последици на несреќен случај“ на глава „II Посебни одредби“ на овие Услови за осигурување на велосипедисти и неразделлив дел.

(2) Како траен инвалидитет во смисла на оваа Табела на траен инвалидитет се смета загуба или трајна, иреверзибилна состојба на нарушување на нормалната функцијата на дел, односно орган на телото.

(3) Во осигурувањето на велосипедисти од последици на несреќен случај, во случај на траен инвалидитет исклучиво се применува процентот одреден со оваа Табела на траен инвалидитет.

(4) Во случај на повреда конечниот инвалидитет се определува најрано три месеци по завршеното целокупно лекување со исклучок кај ампутација и точките од Табелата каде поинаку е определено.

(5) За псевдоартроза, нагмечување на коскено-мускулната структура и синдром на пренапрегнувањето не се одредува инвалидитет.

(6) Кај повеќекратните повреди на одделни делови, 'рбетот или органите, вкупниот инвалидитет на одреден дел, 'рбет или орган се определува така што за најголема последица на оштетување се зема полниот процент предвиден во Табелата, од следното најголемо оштетување се зема половина од процентот предвиден во Табелата и тн. по ред 1/4, 1/8 и тн. Вкупниот процент не може да го надмине процентот кој е одреден со Табелата на инвалидитет за потполна загуба на тој дел или орган.

(7) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанувањето на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:

а) ако новиот несреќен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент,

б) ако новиот несреќен случај предизвикал загуба или повреда на еден од порано предвидените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет.

в) ако со рентгенолошки преглед е докажано дека дегенеративните болести на коскено-зглобниот систем постоеле пред несреќниот случај, осигурителот ќе го намали трајниот инвалидитет од Табелата за траен инвалидитет за 1/3 од проценетиот инвалидитет.

(8) Оценките за инвалидитет за различни последици на еден орган или екстремитет не се собираат, но можат да бидат оценети по онаа точка која утврдува највисок инвалидитет за таа последица.

(9) При примена на одредени точки од Табелата за траен инвалидитет, за една последица на исти органи или екстремитети се применува онаа точка која одредува највисок процент, односно не е дозволена примена на две точки за исто функционално оштетување, односно последица.

(10) Во случај на загуба на повеќе делови или органи при еден несреќен случај процентите на инвалидитет за секој поделен дел или орган се собираат, но не може да изнесуваат повеќе од 100%.

(11) При одредувањето на процентот на траен инвалидитет не се земаат во предвид:

а) Субјективните тешкотии во смисла на намалување на мускулната моторна сила, болки и оток на местото на повредата.

б) Индивидуалните способности, социјалната положба или занимање (професионална способност).

I. ГЛАВА

1. Дифузни оштетувања на мозокот со клинички утврдена слика на декортизација, односно децеребрација:

-хемиплегија од инветериран тип со офазија и агнозија;
 -деменција (Корсаковлев синдром);
 -обостран фларкинсов синдром со изразен ригор;
 -комплетна hemiplegia, paraplegia, triplegia, tetraplegia;
 -епилепсија со деменција и психичка детериорација;
 -психоза по органска повреда на мозокот

100%

2. Оштетување на мозокот со клинички утврдена слика:

-хемипареца со силно изразен спастицитет;
 -екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења);

90%

-оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето	
3. Псевдобулбарен синдром	80%
4. Посттрауматична епилепсија докажана со објективни дијагностички методи, болнички лекувана	
а) со зачестени напади (најмалку еднаш неделно)	60%
б) со ретки напади	20%
в) без напади со редовна медикација	18%
5. Жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психооргански синдром, со наод на психијатар и психолог по болничко лекување со соодветни испитувања	
а) во лесен степен	30%
б) во среден степен	40%
в) во силен степен	60%
6. Hemiparesis или disphagio:	
а) во лесен степен	30%
б) во среден степен	40%
в) во силен степен	50%
7. Оштетувања на малиот мозок со adiadochokinesis и asinergia	40%
8. Состојба после нагмечување на мозокот докажано во текот на болничкото лекување со објективни дијагностички постапки на дијагностичка обработка (СТ, EEG)	
а) Без невролошки испади	5%
б) Со невролошки испади	20%
в) Оперирани интра церебрални хематом без невролошки испади	10%
9. Состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рентгенолошки верифицирано	10%
10. Посткомоционален синдром по болнички или амбулантно утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди со изворна медицинска документација добиена во рок од 24 часа по повредата и последователна медицинска документација за текот на лекувањето	1%
11. Загуба на коса над 1/3 од површината на косата	3 %

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Патолошките состојби на мозокот кои довеле до промени во мозокот не се опфатени со осигурување.
2. За потресите на мозокот кои не се болнички утврдени во рок од 24 часа по повредата и немаат историјат на лекување после повредата, не се признава инвалидитет.
3. Сите форми на епилепсија мораат да бидат утврдени болнички со примена на современи дијагностички методи.
4. Кај различните последици од повреда на мозокот при еден несреќен случај процентите на инвалидитет не се собираат туку се одредува процент само по точката која е најповолна за осигуреникот.
5. Трајниот инвалидитет за сите случаи кои спаѓаат под точките од 1 до 10 (вклучувајќи ја и точка 10) се определува најрано 1 година по повредата.

II. ОЧИ	
12. Потполна загуба на видот на обете очи	100%
13. Потполна загуба на видот на едно око	33 %
14. Ослабување на видот на едно око:	
а) за прва десетина на смалување	1,65%
б) за втората десетина на смалување	3,7%
в) за третата десетина на смалување	6%
г) за четвртата десетина на смалување	9%
д) за петата десетина на смалување	12,50%
ѓ) за шестата десетина на смалување	16,50%
е) за седмата десетина на смалување	20,50%
ж) за осмата десетина на смалување	24,50%
з) за деветата десетина на смалување	28,50%
15. Во случај да на другото око дошло до потполна загуба на видот, за секоја десетина намалување на видот на повреденото око, се определува:	

а) за прва десетина на смалување	3,30%
б) за втората десетина на смалување	7,40%
в) за третата десетина на смалување	12%
г) за четвртата десетина на смалување	18%
д) за петата десетина на смалување	25%
ѓ) за шестата десетина на смалување	33%
е) за седмата десетина на смалување	41%
ж) за осмата десетина на смалување	49%
з) за деветата десетина на смалување	57%
16. Диплопија како трајна и ирепарабилна последица од повреда на око:	
а) екстерна офталмоплеггија	9 %
б) тотална офталмоплеггија	18%
17. Загуба на очно сочиво:	
а) arhakiа – еднострана	18 %
б) pseudophakia – еднострана	16 %
в) arhakiа – двострана	27 %
г) pseudophakia – двострана	23%
18. Делумни оштетувања на мрежицата и стаклестото тело:	
а) делумен испад на видното поле како последица на посттравматичен ablatio retinae	3%
б) Opacitates corporis vitrei - како последица на трауматично крварење во стаклестото тело на окото	3%
19. Midriasis - како последица на директна траума на окото	
	3%
20. Непотполна внатрешна офталмоплеггија	
	9%
21. Повреда на солзниот апарат и очните капаци	
а) епифора	3%
б) ентропиум, ектропиум	3%
в) птоза на капациите	3%
22. Концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око:	
а) до 60 степени	9 %
б) до 40 степени	27%
в) до 20 степени	45%
г) до 6 степени	54%
23. Еднострано концентрично стеснување на видното поле:	
а) до 50 степени	5%
б) до 30 степени	10, %
в) до 6 степени	20%
24. Хомонимна хемианопсија	
	27%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Инвалидитет по аблација ретине се определува по точките 13,14, 15 и 18.
2. Повредата на очната јаболкница која предизвикала аблацие ретине мора да биде болнички дијагностицирана.
3. Оцената на оштетувањата на очите се врши по завршеното лекување со исклучок по точките 16 и 20, за кои минималниот рок изнесува една година по повредата.

III. УШИ	
25. Потполна глувост на обете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	40%
26. Потполна глувост на обете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган	60%
27. Потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	10%
28. Потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво	15%
29. Обострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган обострано - вкупна загуба на слухот по Fowler-Sabine:	
а) 20-30%	3%
б) 31-60%	7%
в) 61-85%	18%
30. Обострана наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган - вкупна	

загуба на слухот по Fowler-Sabine:	
а) 20-30%	8%
б) 31-60%	18%
в) 61-85%	28 %
31. Еднострана тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган:	
- загуба на слухот на ниво од 90-95 децибел	9%
32. Еднострана тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган:	
- загуба на слухот на ниво од 90-95 децибел	11%
33. Повреда на ушната школка:	
а) делумна загуба или делумна деформација	4%
б) потполна загуба или потполна деформација	13%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За сите случаи од ова поглавје инвалидитетот се определува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата, со исклучок на точката 33, која се оценува по завршеното лекување.

IV. ЛИЦЕ	
34. Белезно деформиращки оштетувања на лицето со функционални пречки и/или посттравматски деформитети на коските на лицето:	
а) во лесен степен	1%
б) во среден степен	4%
в) во силен степен	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За козметичките и естетските белези на лицето не се одредува инвалидитет.

35. Ограничено отворање на уста:	
а) растојание на горните и долните заби – до 3 см	10%
б) растојание на горните и долните заби - до 1,5 см	20%
36. Дефекти на виличните коски на јазикот или непцето со функционални пречки	
а) во среден степен	10%
б) во силен степен	20%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За случаите по точките 34,35 и 36 инвалидитет се одредува по завршеното лекување но не порано од 6 месеци по повредата.

37. Загубата на постојните заби рентгенски потврдено, со стоматолошки преглед за секој заб:	1 %
38. Пареза на n. facialis по скршеница на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија:	
а) во лесен степен	3%
б) во силен степен со контрактура и кај мимичка мускулатура	10%
в) парализа на n. facialis	20%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Инвалидитетот по точката 38 се одредува по завршеното лекување, но не порано од 1 година по повредата.

V. НОС	
39. Повреда на носот:	
а) делумна загуба на носот	10%
б) загуба на целиот нос	26%
40. Промена на обликот на пирамидата на носот после скршеница со дислокација на носните коски утврдена клинички и рентгенолошки непосредно по повредата од соодветен специјалист	3%

VI. ДУШНИК И ХРАНОПРОВОД

41. Повреди на душникот:	
а) состојба по трахеотомија кај виталните индикации по повредата	5%
б) стеноза на душникот по повреда на гркланот и почетниот дел на душникот	10%
42. Стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила	50%
43. Стеснување на хранопроводот, рентгенолошки докажано:	
а) во лесен степен	5%
б) во силен степен	20%
44. Потполно стеснување на хранопроводот со трајна гастростома	60%

VII. ГРАДЕН КОШ

45. Повреди на ребрата:	
а) Кршење на едно или две ребра ако е залекувано со дислокација или скршеница на стернумот зараснат со дислокација без намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип	1 %
б) Кршење на 3 или повеќе ребра залекувано со дислокација без намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип	5%
46. Состојба по торактомија	5%
47. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пентрантни повреди на градниот кош, посттравматска адхезија, haematothorax и pneuothorax:	
а) во лесен степен 20-30% смалување на виталниот капацитет	10%
б) во среден степен 31-50% смалување на виталниот капацитет	30%
в) во силен степен за 51 % или повеќе смалување на виталниот капацитет	50%
48. Фистула после емруета	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Капацитетот на белите дробови се определува со повторена спирометрија, а по потреба и со детална пулмолошка обработка и ергометрија.
- Ако состојбата од точките 45, 46, 48 е пропратена со пореметување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип, тогаш не се ценат по наведените точки, туку по точката 47.
- Инвалидитетот по точките 47 и 48 се оценува по завршеното лекување, но не порано од една година од денот на повредата
- Ако со спирометрија се докаже мешано пореметување на функцијата на белите дробови (опструктивно и рестрактивно) инвалидитетот се намалува сразмерно на испадот на функцијата на болеста.

49. Загуба на една дојка	
а) до 50 години живот	10%
б) преку 50 години живот	5%
в) тешко оштетување на дојката до 50 години живот	5%
50. Загуба на двете дојки	
а) до 30 години живот	30%
б) преку 50 години живот	15%
в) тешко оштетување на двете дојки до 50 години живот	10%
51. Последици од пенетрантни повреди на срцето и големите крвни садови на градниот кош:	
а) срце со нормален електрокардиограм	10%
б) со променлив електрокардиограм според тежината на промената	30 %
в) крвни садови	10%
г) анеуризма на аортата со инплантата	30%

VIII. КОЖА

52. Длабоки белези на телото по опекотини или повреди без пречки на мотилитетот, а повредите зафаќаат површина над 2 cm², и тоа.	
а) од 1 до 5 % од површината на кожата	1%
б) од 5% до 10% од површината на кожата	5%
в) преку 10% од површината на кожата	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Длабок белег настанува по интгермедијални опекотини (II степен) и/или повреди со мал дефект на кожата.
2. Длабок белег настанува по длабоки опекотини (III степен) или поткожни субдермални (IV степен) и / или поголем дефект на кожниот покрив.
3. За последиците од епидермални опекотини (I степен) и површината (II A степен), инвалидитет не се определува.
4. Процентот на инвалидитет се утврдува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци од настанувањето на несреќниот случај.

IX. СТОМАЧНИ ОРГАНИ	
53.Трауматична хернија верифицирана во болница непосредно по повредата ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот ѕид во тоа подрачје	4 %
54. Повреди на дијафрагмата:	
а) состојба по прснување дијафрагма во болница непосредно по повредата верифицирана, хируршки згрижена	10%
б) дијафрагмална хернија - рецидив по хируршки згрижени дијафрагмални траматски кила	20%
55. Постоперативна хернија по лапаротомија која е направена поради повредата	9 %
56. Повреда на цревата и/или црниот дроб, желудник:	
а) шиене	10%
б) повреда на црниот дроб со ресекција	15%
в) повреда на црева и/или желудник со ресекција	20%
57. Загуба на слезина (splenectomia):	
а) загуба на слезина до 20 години старост	25%
б) загуба на слезина од 20-40 години старост	18%
в) загуба на слезина со преку 40 години старост	13%
58. Повреда на панкреас според функционалното оштетување	20%
59. Anus preter naturalis - траен	45%
60. Incontinentia alvi - трајна (потполна):	
а) делумна (посттрауматична)	20%
б) потполна (посттрауматична)	50%

X. МОЧНИ ОРГАНИ	
61. Загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот	30%
62. Загуба на еден бубрег - со оштетена функција на другиот:	
а) до 30% оштетување на функцијата	40%
б) од 31% до 50% оштетување на функцијата	55%
в) преку 50% оштетување на функцијата	75%
63. Функционални оштетувања на едниот бубрег:	
а) во лесен степен до 30% оштетување на функцијата	7%
б) среден степен до 50% оштетување на функцијата	15%
в) во силен степен преку 50% оштетување на функцијата	20%
64. Функционални оштетувања на двата бубрега:	
а) во лесен степен до 30% оштетување на функцијата	20%
б) во среден степен до 50% оштетување на функцијата	30%
в) во силен степен преку 50% оштетување на функцијата	60%
65. Стеноза на уретрата после повреда:	
а) во лесен степен под 18 ЦХ	5 %
б) во среден степен под 14 ЦХ	15 %
в) во силен степен под 6 ЦХ	30 %
66. Повреда на мочниот меур со намален капацитет	10%
67. Потполна инконтиненција на урината:	
а) кај мажи	36%
б) кај жени	45%

68. Посттрауматична уринарна фистула	
а) уретална	15%
б) перинеална и вагинална	23%

XI. ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ

69. Загуба на еден тестис по повреда до 60 години живот	10%
70. Загуба на еден тестис по повреда преку 60 години живот	5%
71. Загуба на обата тестиса по повреда до 60 години живот	40%
72. Загуба на обата тестиси по повреда преку 60 години живот	20%
73. Загуба на penisот по повреда до 60 години живот	45%
74. Загуба на penisот по повреда преку 60 години живот	25%
75. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација до 60 години живот	40%
76. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација преку 60 години живот	25%
77. Загуба на матката и јајниците до 55 години живот:	
а) загуба на матка	40%
б) за загуба на едниот јајник	10%
в) за загуба на двата јајника	30%
78. Загуба на матката и јајниците преку 55 години живот:	
а) загуба на матката	10%
б) загуба на секој јајник	5%
79. Оштетување на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација до 60 години живот	40%
80. Оштетување на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација преку 60 години	15%

XII. 'РБЕТ

81. Повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок (quadriplegio, paraplegio, triplegio), со загуба на контрола на дефекацијата и уринарањето	100%
82. Повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок или периферните нерви (quadriparesis, triparesis) без загуба на контролата на дефекацијата и уринарањето, верифицирано со ЕМГ	
а) во лесен степен	25%
б) во среден степен	30%
в) во силен степен	40%
83. Повреда на 'рбетот со пареза на долните екстремитети верифицирани со ЕМГ:	
а) во лесен степен	20 %
б) во среден степен	30 %
в) во силен степен	40 %

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Оштетувањата кои спаѓаат под точките 81, се оценуваат по утврдување на ирепарабилни невролошки лезии, а за точките 82 и 83 се оценуваат по завршеното лекување, но не порано од 1 година од денот на повредувањето.

84. Смалена подвижност на 'рбетот по повредата на коскениот дел на вратниот сегмент:	
а) во степен до 1/2 од функцијата на зглобот	4%
б) во степен над 1/2 од функцијата на зглобот	8%
85. Смалена подвижност на 'рбетот по повредата на коскениот дел до торакалниот сегмент:	
а) во степен до 1/2 од функцијата на зглобот	3%
б) во степен над 1/2 од функцијата на зглобот	6%
86. Смалена подвижност на 'рбетот по повредата на коскениот дел на лумбалниот сегмент:	
а) во степен до 1/2 од функцијата на зглобот	5%
б) во степен над 1/2 од функцијата на зглобот	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За оценка на точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ снимки на увид.

2. Хернија дисциинтервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатија, спондилози, спондилестези, спондилолиза, сакралгии, миофасцитиси, кокцигоди, ишиалгии, фиброзитис, фасцитиси и сите патоанатомски промени на слабинско крстни регии означени со аналогни термини, не се опфатени со осигурување.

3. Објаснување по точката 84 :

Нормална функција:

- антефлексија (0-40 степени)
- ретрофлексија (0-45 степени)
- латерофлексија(0-40 степени)
- ротација (0-60 степени)

4. За точката 85 се мери влијанието на вкупната подвижност на тораколумбален рбет

Објаснување за точка 86:

Нормална функција:

- антефлексија (0-80 степени)
- ретрофлексија (0-20 степени)
- латерофлескија (0-20 степени)

XIII. КАРЛИЦА	
87. Повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза	25%
88. Symphysiolysis со дислокација хоризонтална и/или вертикална:	
а) големина до 2 см	5%
б) големина преку 2 см	10%
89. Кршење на една цревна коска санирана со дислокација	5%
90. Кршење на двете цревни коски санирани со дислокација	10%
91. Кршење на срамната или седишната коска санирано со дислокација	4%
92. Кршење на 2 коски: срамната и седишната со дислокација	8%
93. Кршење на крсната коска, санирана со дислокација	4%

**ПОС
ЕБН
И
УСЛ
ОВИ**

1. За
крш
ење
на
коск
ите
на

карлицата кои зараснале без дислокација и без објективни функционални пречки не се одредуваат инвалитет.

2. За скршеница на тртната коска не се определува инвалитет

3. За оценка по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ снимки на увид.

XIV. РАЦЕ	
94. Загуба на двете раце или шепа	100%
95. Загуба на раката од рамото (eksarticulatio)	70%
96. Загуба на раката во подрачјето на надлактицата	65%
97. Загуба на раката под лактот со задржана функција на лактот	60%
98. Загуба на шепа	55%
99. Загуба на сите прсти:	
а) на двете шепа	90%
б) на едната шепа	45%
100. Загуба на палец	15%
101. Загуба на показалец	9%
102. Загуба на среден, домал и мал прст:	
а) среден	6%
б) домал или мал, за секој прст	3%
103. Загуба на метакарпалните коски на палецот	5%
104. Загуба на метакарпалните коски на показалец	4%
105. Загуба на метакарпалните коски на средниот, домалиот и малиот прст, за секоја коска	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За загуба на еден член на палецот се одредува половина, а за загуба на еден член од останатите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за соодветниот прст.
2. Делумна загуба на коскениот дел од членчето се оценува како потполна загуба на членчето.
3. За загуба на јагодица од прстот се определува 1/2 од инвалидитетот определен за загуба на член.

НАДЛАКТИЦА	
106. Потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (abductio)	25%
107. Намалена подвижност на зглобот на рамото: после скршеница на зглобните тела со РТГ верификација или после ротатор cuff лезија со ограничена функција на зглобот, докажано со MR	
а) во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	4%
б) силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	8%
108. Посттравматично рецидивирачко исчашување на рамениот зглоб кое е верифицирано со RTG	3 %
109. Клучна коска:	
а) неправилно зарасната скршеница на клучната коска	2%
110. Потполно исчашување на articulatio acromio-clavicularis или articulatio sternoclavicularis, рентгенски верифицирано	5%
111. Ендопротеза на рамениот зглоб	25 %
112. Osteomyelitis chronica на коските на горните екстремитети со фистула посттравматична	8 %
113. Парализа на nervus accessorius	13%
114. Парализа на plexus brachialis	55%
115. Делумна парализа на plexus brachialis (ЕРБ или КУМПКЕ)	30%
116. Парализа на nervus axillaris	10%
117. Парализа на nervus radialis	20%
118. Парализа на nervus medianus	25%
119. Парализа на nervus ulnaris	20%
120. Парализа на два нерва од едната рака	40 %
121. Парализа на три нерва од едната рака	50 %

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Нормалната функција на рамениот зглоб е (важи за точка 107)
 - Елевација со слободна лопатка (0-180 степени)
 - Антефлексija со фиксирана лопатка (0-90 степени)
 - Ретрофлексija со фиксирана лопатка (0-50 степени)
 - Абдукција со фиксирана лопатка (0-90 степени)
 - Внатрешна ротација (0-85 степени)
 - Надворешна ротација (0-90 степени)
2. Пареза на нервите се одредува максимално до 2/3 од инвалидитетот определен за парализа на соодветниот нерв.
3. За случаите кои спаѓаат под точките 113 до 121, инвалидитет се определува по завршеното лекување но не пред две години по повредата, со задолжителна верификација со ЕМГ не постара од 3 месеци.
4. Дисторзии на зглобови не се опфатени со осигурување.
5. За случаи кои спаѓаат под точка 109, ивалитетот се определува исклучиво само по таа точка.

ПОДЛАКТИЦА	
122. Потполна вкочанетост на зглобот на лакот во функционално поволна положба од 100 до 140 степени	15%
123. Потполна вкочанетост на зглобот на лакот во функционално неповолна положба	25%
124. Намалена подвижност на зглобот на лакот после скршеница (или luxatio), РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а) во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	4%
б) во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	8%
125. Ендопротеза на лакот или на рачниот зглоб	20%
126. Анкилоза на подлактицата или на рачен зглоб	10%

127. Намалена ротација на подлактицата (пронација и супинација) по скршеница во предел на лакот , РТГ верифицирана	3 %
128. Намалена подвижност на рачниот зглоб после скршеница на зглобните тела РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот	4%
129. Ендопротеза на чунестата коска и/или os lunatum (месечеста коска)	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Дисторзии на зглобови не се опфатени со осигурување.
Нормалната функција на лакотниот зглоб е (важи за точка 124)
- Екстензија (0 степени)
- Флексија (145 степени)

ПРСТИ	
130. Потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака	40%
131. Потполна вкочанетост на целиот палец	12%
132. Потполна вкочанетост на целиот показалец	7%
133. Потполна вкочанетост на средниот, домалиот и малиот прст:	
а) целиот среден прст	5%
б) домалиот или малиот прст, за секој	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За потполна вкочанетост на еден зглоб, на палецот се определува половина, а за потполна вкочанетост на еден зглоб на другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за загуба на тој прст.
2. Збирот на процентот на вкочанетост на одделни зглобови на еден прст не може да биде поголем од процентот определен за потполна вкочанетост на тој прст.
3. Вкупниот инвалидитет за повреда на прстите не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за загуба на дланка.
4. Дисторзии на зглобови не се опфатени со осигурување.
5. За последици на повреда на прстите, инвалидитетот се одредува без примена на точка 5 од воведните напомени.

134. Неправилно зараснат Бенетов прелом на палецот	1,5%
135. Неправилно зараснато скршување на метакарпална коска (скршеница зарасната со дислокација која влијае на функцијата на зглобот)	1%
136. Намалена подвижност на дисталниот или базалниот зглоб на палецот.	2,5%
137. Намалена подвижност на поодделни зглобови на показалецот.	2%
138. Намалена подвижност на одделни зглобови на средниот,малиот и домалиот прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Вкупниот инвалидитет по точките 136, 137 и 138 не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за потполна вкочанетост на истиот прст.
2. За оценка по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ снимки на увид

XV. НОЗЕ	
139. Загуба на двете натколеници	100%
140. Ексарткулација на нога во колк	70%
141. Загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут непогоден за протеза	60%
142. Загуба на натколеница под горната третина	50%
143. Загуба на двете потколеници, осакатени делови погодни за протеза	80%
144. Загуба на потколеница, осакатениот дел под 6 см	45%
145. Загуба на потколеница, осакатениот дел преку 6 см	40%
146. Загуба на двете стапала	80%
147. Загуба на едно стапало	35%
148. Загуба на стапало во Шопартова линија	35%
149. Загуба на стапало во Лисфранова линија	30%

150. Трансметатарзална ампутиација	25%
151. Загуба на првата или петтата метатарзална коска	5%
152. Загуба на втората, третата и четвртата метатарзална коска, за секоја	2,5 %
153. Загуба на сите прсти на стапалото на една нога	20%
154. Загуба на палецот на стапалото:	
а) загуба на крајното членче на палецот	3%
б) загуба на целиот палец	6%
155. Загуба на целиот 2-5 (од втор до петти) прст на ногата , за секој прст	2%
156. Делумна загуба на дел од 2-5 (од втор до петти) прст на ногата за секој прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Вкочанетост на интерфалангеалните зглобови на 2-5 (од втор до петти) прст во испружена положба или намалена подвижност на овие зглобови не претставува инвалидитет.

157. Потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна положба	25%
158. Потполна вкочанетост на колкот во функционално не поволна положба	35%
159. Потполна вкочанетост на двата колка	60%
160. Ендопротеза на колкот	27%
161. Намалена подвижност на зглобот на колкот по скршеница или луксација на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот	
а) во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	5%
б) во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	10%
162. Неправилно зараната скршеница на бутната коска со ангулација во varus, valgus позиција над 20 степени	8%
163. Хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети со фистула посттрауматична	9%
164. Скратување на ногата поради кршење:	
а) 4,1 - 6 см	10%
б) преку 6 см	17%
165. Деформиращка артроза на колкот или коленото после повреда на зглобните тела која предизвикува намалена подвижност за повеќе од 2/3 од опсегот на движење и со рентгенолошка верификација споредено со здравиот колк или колено	15%
166. Намалена подвижност на зглобот на коленото, по скршеница на зглобните тела, или по луксација, компарирано со здравото колено, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а) во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	4%
б) во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)	8%
167. Разнишаност на коленото по руптура на предниот и заден лигаментарен апарат споредена со здравото колено, верифицирано со магнетна резонанца и со потреба за постојано носење на ортопедско помагало	5%
168. Ендопротеза на коленото	27%
169. Вкочанетост на коленото:	
а) во функционално поволна положба (до 10 степени флексија)	20%
б) во функционално неповолна положба	30%
170. Оштетување на менискусот со рецидивирачки пречки потврдено со арторскопија или состојба по оперативно отстранување на менискусот со изворна медицинска документација добиена во рок од 24 часа по повредата.	2%
171. Функционални пречки по отстранување на чашката:	
а) парцијално отстранета чашка	5%
б) тотално отстранета чашка	10%
172. Неправилно зарасната скршеница на потколеницата со valgus,varus или recurvatum деформација, споредено со здравата потколеница:	
а) од 5 до 15 степени	4%
б) преку 15 степени	9%
173. Анкилоза на скоковиот зглоб	10%
174. Намалена подвижност на скоковиот зглоб по скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот	4%
175. Ендопротеза на скоковиот зглоб	20%

176. Трауматично проширување на малеоларната, бималеоларна, трималеоларна вилушка на стапалото компарирано со здравото стапало	4%
177. Состојба после хируршки оперативно третирана руптура на Ахилова тетива со изворна медицинска документација	2%
178. Деформација на стапалото, со скршеници на коските: pes eskavatus, pes planovalgus, pes varus, pes eqinus во silen stepen:	5%
179. Деформација на калканеусот по компресивно кршење	4%
180. Деформација на талусот по кршење со деформиращка артроза	4%
181. Деформација на метатарзус после скршеница на метатарзалните коски, за секоја метатарзална коска по1%	1%
182. Вкочанетост на основниот или крајниот зглоб на палецот на стопалото	1%
183. Деформација или анкилоза на 2 до 5 прст на ногата во свиена положба (digitus flexus) за секој прст	1%
184. Големи белези на петата или табанот по повреда на меките делови со:	
а) површина до 30% од табанот	1 %
б) површина преку 30% од табанот	5 %
185. Парализа на n.ishiadicus	36%
186. Парализа на n.femoralis	27%
187. Парализа на n.tibialis	22%
188. Парализа на n.peroneus	22%
189. Парализа на n.gluteus	8 %

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Нормална функција на зглобот на колкот (важи за точка 161)
 - Флексија со испружено колено (0-80 степени)
 - Флексија со свиткано колено (0-110 степени)
 - Екстензија (0-20 степени)
 - Абдукција (0-45 степени)
 - Аддукција (0-30 степени)
 - Внатрешна ротација (0-45 степени)
 - Надворешна ротација (0-45 степени)
- Нормална функција на зглобот на коленото (важи за точка 166)
 - Екстензија (0 степени)
 - Флексија (0-130 степени)
- За пареза на нервите на нозете се определува максимално до 2/3 од процентот определен за парализа на соодветниот нерв.
- За случаите кои спаѓаат од точка 185-189 се определува инвалидитетот по завршеното лекување но не порано од 2 години по повредата, со верификација ЕМГ не постара од 3 месеци.
- Дисторзии на зглобови не се опфатени со осигурување.
- За псевдоартроза на бедрената коска и вратот на бедрената коска не се одредува инвалидитет
- При определување на инвалидитет под точка 167, се исклучуваат сите повреди на коленото по кои е направена оперативна интервенција на лигаментопластика на предниот или задниот вкрстен лигамент, парцијалните руптури на вкрстените лигаменти, повреди на колатерални лигаменти и капсулата на зглобот, како и лезиите на менискуси.